

מראי מקומות לעיון בדף היומי

כאמרו קרינו לא עם נבונים... (בבלי בבבא מציעא דף ק"א)

בית מדרש גבוה לתורה
כולל הדף היומי
קרית ספר ת"ו
מיסודה של עמותת "משולי ערימת" רחוב שאגת אריה 17/25 קרית ספר 71919 מודיעין עילית ארץ ישראל

גליון מספר 295

הוצאת ע"י בנם הנה"ל הר"ר אברהם אליעזר מרקוביץ שליט"א לונדון לע"נ הר"ר בדר"ר מורדכי ורעיתו מרת רחל לאה בת הר"ר אברהם אליעזר ד"ל

מסכת בבא מציעא דף לט - דף מה

בס"ד, יא סיון התשס"ט.

אם כן היכא דסמכא דעתיה, כגון ששמעו בו שמת, אין שמין לו כאריס, והוי כמוציא הוצאות על נכסי אשתו גדולה.

ז) גמ', לאתוויי הא דאמר רב נחמן וכו' בורח. ביאר השיטה מקובצת, דאשמועינן, דאף דברח מחמת מרדין, ויש לומר דלא יבוא לעולם, וסמכא דעתיה ולא יקלקל ויפסיד, ומשום הכי לא יהיה לו דין אריס, אלא כבעל בנכסי אשתו גדולה, קא משמע לן דאפילו הכי לא פלוג רבנן. ועוד. דלעולם יש לחוש לביאה ולהפסד.

ח) רש"י ד"ה אפוטרופוא לדיקנני לא מוקמינן, בתוה"ד, לפי שלא ימצאוהו. כתב הריטב"א (החדשים), דמשמע מדבריו, דאי משכחינן ליה מוקמינן ליה, ואין מורדין לנכסים. אמנם בשם הרמב"ן כתב, דאף דאשכחן לא מוקמינן, דלא תקון רבנן אפוטרופוס לדיקנני, כיון שירדו חכמים לסוף דעתן שלא יטרחו בנכסים כראוי כיון שאינם יתומים.

ט) תוס' ד"ה שמע מינה, בתוה"ד, דעל כרחק כיון דמורדין אם כן יש לו דעת לומר הבא עדים שלקחת מאבי. ביאר המהר"ם, דאי לאו הכי, אפילו אי נימא דאין מחזיקין בנכסי קטן, דהיינו דאין טענת חזקת ג' שנים מועלת בקטן, שלא יצטרך להביא עדים ושטר מכירה שקנאה מאביו, מכל מקום הוה אמינא דאין מורדין לנכסיו אפילו נכרי, משום שהקטן לא יהיה לו דעת אפילו לומר הבא עדים שלקחת מאבי, ויאמין לדבריו בלא שום ראיה שהיא שלו ושלקחה, אלא על כרחק דודאי יש לו דעת לומר הבא עדים.

י) בא"ד, (בנמשך לעמוד ב'), ויש לומר דגבי קרוב סבר שאומר אמת וכו'. הקשה המהר"ם, אם כן, מה תירצו התוס' לעיל, דמדאמר רב הונא אין מורדין קרוב וכו', ואית ליה נמי דלא ידע למחות בקרוב וכו', בנכרי נמי לא ידע, הא השתא, אמרינן דגבי קרוב שאני, משום דגבי קרוב סבר שאומר אמת וכו', מה שאין כן גבי נכרי. ותירץ, תוס' סברי, דלומר לנכרי הבא עדים וראיה על המכירה, קטן נמי מסיק אדעתיה, אבל גבי קרוב לא מסיק אדעתיה לומר הבא עדים, משום שהוא סבר שאומר אמת, אבל אם יש לקטן דעת לומר לקרוב הבא עדים, יש לאותו קטן נמי דעת למחות לנכרי בסוף כל ג' שנים, דתרוויהו שקולין ושווין.

דף לט ע"ב

יא) גמ', אבל באחי דאמא לית לן בה. ביאר המהר"ם שוף (עמוד א'), דסבירא ליה נמי כרב הונא דאמר ולא קרוב מחמת קרוב, דהיינו אח מאם,

דף לט ע"א
א) גמ', השתא זריז ונשכר הוה מאי דאשבח מויבעיא. הקשו הרמב"ן והרשב"א, מהא דמייתנין בסמוך, מי שהוציא הוצאות על נכסי אשתו, מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל. משמע, דאף דזריז ונשכר, אינו נוטל מה שהשיב. ותירצו, דהתם איירינן בדין מחילה, וכדחילקו בין אכל ללא אכל, אבל הכא ליכא מחילה, דכיון שירד ברשות, כל שכן שנוטל כאריס.

ב) רש"י ד"ה דאילו התם זריז ונשכר, דכיון ששמעו בו שמת כי נחת לה אדעתא דכולהו פירי נחת. תמה הרשב"א, וכי מפני שהיה בדעתו ליטול הכל, זכה בשל אחרים. לכך כתב, דתקנת חכמים היא, לפי שחששו שמא יפסידם כיון דלא סמכא דעתיה, אף ששמעו בו שמת. וחששו יותר מבנטושים, לפי שאינו בוש כל כך מלהפסיד, כיון ששמעו בו שמת, אבל בנטושים בוש הוא מלהפסיד, דהא לא שמעו בו שמת.

ג) בא"ד, אלא ליטול כאריס בכל שנה ושאר הפירות יהיו מונחים. והרמב"ם (פ"ז מנחלות ה"ה) כתב, דכל זמן שלא חזרו הבעלים אוכל הקרוב את כל הפירות, ואם חזרו הבעלים, מוציאין מהקרוב את מה שאכל יותר ממנהג האריסים. ובתוס' ד"ה וכולם כתבו, דמה שאכל אין מוציאין ממנו אף לאחר שיבואו הבעלים.

ד) תוס' ד"ה וכולם, בתוה"ד, מאי פריך מהמוציא וכו' התם יורד לאכול כל הפירות אבל הכא וכו'. כתב התורת חיים, דיש ליישב, דפריך מכל שכן, דהתם יורד לאכול כל הפירות, ואפילו הכי אבל קימעא אין שמין לו כאריס, כל שכן הכא דלא נחת לכולי פירא, דאם אבל קימעא לא שמין לו כאריס.

ה) בא"ד, ומעיקרא אמאי אין מורדין קרוב כיון שלא יאכל כל הפירות בחינם. כתב התורת חיים, דיש ליישב דעת רש"י, דהא דמורדין קרוב לנכסי שבוי בתורת אריסות, היינו דוקא לשדות וכרמים שצריכין עבודה וטורח, ומורדין כדי שלא יפסדו, אבל כשהניח השבוי מטלטלין, וכן קמה העומדת לקצור וענבים לבצור, דהווי נמי כמטלטלין, מפקדין אותן ביד נאמן על פי בית דין, ואין מוסרין אותן לקרוב, שמא יאכל.

ו) בסוה"ד, כיון שאם לא יקדם אין משלמין טרחו. וכן פסק הרא"ש (סימן יב), דכששמעו בו שמת, אין שמין לו בשבח כאריס, אלא מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל, ואף דבהוה אמינא אקשו בגמ' "זריז ונשכר הוי מאי דאשבח מויבעיא", היינו משום דאכתי לא ידע מאי טעמא שמין כאריס, אבל השתא דאסקי דטעמא משום דלא סמכא דעתיה, תקנו רבנן דלא ליפסדינהו,

דהא דקתני בסמוך, דלסוף אייתי סהדי דאחודה הוא, דאף דבלאו הכי חשבינן ליה כעדות, מכל מקום, כיון דרוצה לחלוק במה שכבר השביח, צריך הגדת עדות ממש].

(יח) רש"י ד"ה אתא ליה אחא, בתוה"ד, וחזר מרי לכאן וכו'. כתב הריטב"א (החדשים), דהוצרך לפרש כן, משום דהשוו להא ד"ויכר יוסף את אחיו", דמשמע, דכבר ראה אותו בלא חתימת זקן. וביאר, דהא דאיתא לקמן (מ.), דהכא מי ידע ומחיל, היינו דהכא מי ידע מרי בודאי דאית ליה אחא בשעה שהשביח, דהא סבור היה שאולי מת, או שלא יבא לתובעו כלום. אמנם כתב בשם יש מפרשים, דמרי אומר שלא ראהו מעולם ולא ידע ליה כלל.

(יט) [רש"י ד"ה שפיר קאמר, שאינו מכירך ואין זה רמאות. לכאורה נראה מדברי רש"י, דהא דקאמר ליה "שפיר קאמר", לאו דינא הוא, דהא בלאו הכי האח צריך להביא עדים, כיון דהוי ברי וברי, כדמוכח ברש"י לעיל ד"ה אתא, דמרי ידע שיש לו אח וקטעין דלאו איהו. אלא הא דקאמר רב חסדא "שפיר קאמר לך", היינו כדי דלא יתרעם על מרי. אמנם בתוס' ד"ה שיצא, משמע, דהא דקאמר "שפיר קאמר" הוי דינא, דלכך לא חשיב דקטעין מרי שמא גרוע דאינו מכירו, כיון דלא היה לו להכירו, כיון שיצא בלא חתימת זקן, ואם כן טענת השמא טובה היא. (ועיין באות כא).].

(כ) תוס' ד"ה שיצא, הוא הדין אם יצא וכו'. והרשב"א ביאר, דהוצרך להאי טעמא, משום דהווי מוחזק בגברא אלימא ושקרא, והיה קובל קמיה רב חסדא דמחמת רמאותו הוה טעין כן. ואהא אהדר ליה רב חסדא, דבטענה זו לא מינכר דרמאות קאמר, כיון דהניחו בלא חתימת זקן, וכדכתיב "והם לא הכירוהו". [וכן נראה מדברי רש"י בד"ה שפיר קאמר].

(כא) בא"ד, אלא הכא מרי בר איסק לא היה טוען ברי וכו'. לכאורה נראה מדבריהם, דמרי לא ידע כלל שיש לו אח, ולכך קאמר רב חסדא דשפיר קאמר לך, היינו דלא היה לו להכירו, כיון דמעולם לא ידע ליה. וביאר המהר"ם שיף, דהא דילפינן מ"ויכר יוסף" דמלמד שיצא בלא חתימת זקן, הוי רק דומיא דיצא ממנו שלא בחתימת זקן, דלא היה לו להכירו.

(כב) גמ', א"ל לפלוג לי נמי מפרדסי ובוסתני דשתל. פירש רש"י ד"ה דשתל, ויתן לי חציין כמו שהם משובחין. לכאורה צריך לומר, דהא דקתבע חציין היינו לבתר דדיינינן ליה כדין יורד ויהבינן ליה שיעור ההוצאה. אמנם התוס' בבבא בתרא (קמג:) ד"ה לא שנו כתבו, דמרי לא שתלם בעצמו, אלא השכיר פועלים ממעות הירושה, ואותו האח נמי היה מוצא קרובים דהווי שתלי ליה. ולדבריהם אין כאן דין יורד, כיון דההוצאה היתה ממעות שניהם, וברש"י לקמן (מ.) ד"ה וכן, כתב, דהשביחו מחמת טורחן של משביחין כי הכא. ואפשר לומר, דמפרש נמי כתוס' דההוצאה ממעות הירושה, אלא דמשום דקטרח חשיב מחמת עצמן.

דף מ ע"א

(א) רש"י ד"ה אמרו שמין להם כאריס, זה שעשה והשביחן לדעת עצמו וכו'. הקשה המהר"ם שי"ף, הא לעיל (לט.) אמרינן סברא הפוכה, דהיכא שעשה לדעת עצמו לא יהבינן ליה כאריס, ואין משלמין לו אפילו שכר טורחו. והיינו משום דטעמא דשמינן כאריס, הוי משום דלמא מפסיד להו, והיכא דעביד

וכמו שכתב רש"י לעיל (עמוד א') בד"ה ולא קרוב. דמכל מקום באחי דאמא, כגון היכא דליכא עוד אח מאב, מורידין.

(יב) גמ', רבא אמר נגו דמוקים אפטרופא לדנקא מוקמינן נמי לאידך דנקא. הקשה הרשב"א, לתילתא דינוקא נמי לוקי אפטרופא, דהא בעלמא נמי מוקמינן אפטרופוס לינוקי, דבית דין אביהם של יתומים, וניחוש להפסד נכסיהם. ותירץ, דתילתא דינוקא, אי נחית ליה ינוקא עד דמוקמינן עליה אפטרופוס, לא איכפת לן, אבל בהא לא נחית כלל, אלא דוקא ביד אפטרופוס מוקמינן ליה, ולינוקא לא יהבינן. ועוד כתב, דינוקא לאו קטן ממש הוה, אלא דעדיין קטן היה שלא ראוי למנותו בשל אחרים.

(יג) תוס' ד"ה מוקמינן, ואם תאמר וכו'. והבית יוסף (חושן משפט סימן רפה סקט"ו) תירץ, דהכא דיוורשו של השבוי הוא קטן, בית דין נזקקין לתקנת הקטן, ומעמידים אפטרופוס למה שראוי לירשו. ורבא סבירא ליה, דכיון דבית דין זקוקים למצוא אפטרופוס לחצי מהנכסים, מעמידין נמי לחצי האחר לתקנת השבוי.

(יד) גמ', אמר ליה שפיר קאמר לך. כתב הב"ח (חושן משפט סימן רפ סק"ב), דלא דמי למנה לי בידך והלוה טוען איני יודע, דנשבע היסת שאינו יודע. דהתם הוה ליה לידע אם חייב אם לא, ואיכא למיחש לרמאות, וצריך לישבע שאינו יודע, אבל הכא שבא ממדינת הים, אין לו לידע שהוא אחיו, ולא תקנו אהאי טענה שבועה. וכן כתב ההפלאה (כתובות כז:), דכיון דלא הוה ליה למידע, לכך לא סגי נמי בעד אחד, ולכך אין לו דין של מחויב שבועה ואינו יכול לישבע דמשלם. וכן מוכח בדברי התוס' בד"ה שיצא. (ועיין באות יט).

(טו) גמ', שם. ביאר התוס' רבינו פרץ, דודאי מרי בר איסק לא צריך להביא עדים אפילו בלא אותה סברא דשפיר קאמר לך. אלא הכי קאמר ליה, דאין לך תרעומת עליו לומר שהוא שקרן, דיכול להיות שהוא אומר אמת דאינו מכירך, דהיינו משום דכשנפרד ממך היתה בלא חתימת זקן ועתה יש לך זקן. [וכן נראה מדברי רש"י בד"ה שפיר קאמר]. עוד ביאר, דאי לאו סברא דשפיר קאמר, הוה אמינא דנאמן האח לומר שהוא אחיו, כיון דמרי היה יודע שהיה לו שם אח, ואם כן היה לו להכחישו בודאי אם אמת הדבר שאינו הוא, כיון שאין לו במה לטעות, אלא מהא דקאמר "איני יודע" משמע דאיהו אחיו, ואין לו פנים להכחישו. [וכן נראה מדברי תוס' בד"ה שיצא]. (ועיין לקמן באות יט)

(טז) גמ', אמר ליה זיל אייתי סהדי דאחודה את. ביאר בשו"ת הרא"ש (כלל נ"ה סימן ה'), דאף דלא שייך בהאי ארעא, המוציא מחברו עליו הראיה, דהא לא קיימא ברשותיה דהאי טפי מאידך, דהא קרקע בחזקת בעליה עומדת. מכל מקום, כיון דהאי ודאי יורש והאחר ספק, אין ספק מוציא מידי ודאי.

(יז) גמ', א"ל הכי דייגינא לך ולכל אלימי דחברך. נראה לבאר, דכיון דהתובע מיייתי עדים, אלא שיראים להעיד מחמת אלימותו, לכך חשיב כאילו יש כאן הגדת עדות גמורה, ולהכי אמרינן להאיך זיל אנת אייתי סהדי דלאו אחוך. וכמו שכתבו התוס' בד"ה זיל, שיעשה עמהם שיעידו, ואם לא יעידו דלאו אחוך, נמצא דיש כאן עדות גמורה דאיהו אחיו, וכדמסיק דתרתיה לא עבדי, דמיראתו לא ישקרו ויאמרו דלאו אחיו הוא. ולפי זה צריך לומר,

דמשלים כל החסרונות של עשרה כורין. עוד כתב, דלא רצה נמי לפרש, דרבי יהודה סבירא ליה, דלעשרה כורין לא הוה חסרון אלא כמו לכור אחד, וכו' יוחנן בן נורי, והנפוח מהן משלימו, דהא משמע דרבי יהודה לא סבירא ליה כרבי יוחנן בן נורי, דאם כן, הוי פליג רבי יהודה נמי בההיא דלעיל, כדפליג רבי יוחנן בן נורי.

(ו) **תוס' ד"ה וכי מה, בתוה"ד**, יש לומר דלדבריו דר' יוחנן קאמר וכו'. נראה מדבריהם, דהאי טעמא דהירושלמי עדיפא מטעמא דסוגיין, דהרבה אובדות מהם הרבה מתפוררות מהם. וביאר **הפורת יוסף**, דתוס' סברי, דמדקאמר רבי יוחנן בן נורי "וכי מה אכפת", משמע, דשמיע ליה דטעמא דרבנן משום עכברין, ולכך מיייתי מהירושלמי דסבירא ליה לרבנן דעכברי רשיעי נינהו. ומקשי, אם כן מאי קאמרי "הרבה אובדות", ומשינן דלבריו קאמרי.

(ז) **תוס' ד"ה אלא לכור, בתוה"ד**, דאין להם ריוח להטמן בתוכה ומכל מקום לפי חשבון הראוי להתחסר וכו'. הקשה **המהרש"א**, דכיון דאין להם מקום להטמין עצמם, אינם אוכלים ממנו כלל, ולא יוציא ממנו כלום. לכך כתב, דיש להגיה דאין להם ריוח להטמן בתוכה, והיינו דבכור אין לפירות ריוח בתיבה שיטמין אותם הנפקד שם, אבל פחות מכור היה לו לנפקד להטמין הפירות בתיבה ולא יאכלו ממנו העכברים, ולכך לא יוציא ממנו כלום, משום דאף בכור היה ראוי להטמין בתיבה מקצת ממנו, ומשום הכי קאמרי דמכל מקום לפי חשבון, דאי אפשר שלא יתחסרו, שהרי אי אפשר להטמין כולם.

(ח) **גמ', שעירבן עם פירותיו. הרמב"ם** (פ"ה משאלה ופקדון ה"ה) פסק, דלכתחילה לא יערבם עם פירותיו. וביאר **הב"ח** (חושן משפט סימן רצב סק"ד), דטעמא משום דאדם רוצה בקב שלו מתשעה קבין של חבירו, **כדלעיל** (לח.).

(ט) **גמ', אבל יחד לו קרן זוית אומר לו הרי שלך לפניך**. ביאר **הסמ"ע** (חושן משפט סימן רצב סק"ז), דהיינו אף אם החסרון מרובה, ומטעם הילך. והקשה **הש"ך** (שם סק"א), דמה ענין הילך לכאן. והנתיבות המשפט (שם סק"ז) ביאר, דאם יש עסק הודאה במקצת על החסרון, פטור משבועה ומטעם הילך.

(י) **גמ', דלא ידע כמה אסתפק**. כתב **השיטה מקובצת** בשם **הראב"ד**, דאי ידע כמה אסתפק, נותנין לו מן החסרון חלק למה שנסתפק, ולפי הזמן שעמד שם, וכן למה שנשאר שם לשניהם, לפי מה שיש לכל אחד ואחד, בין שהחסרון מרובה בין שהוא מועט.

(יא) **תוס' ד"ה מדה מרובה, בתוה"ד**, ויש לומר דבעשרה כורים עולה להם הנפוח חסרון של כור אחד וכו'. הקשה **המהר"ם**, דהדרא קושיא לדוכתא, דמכל מקום, בהפקיד לו שניים או שלשה כורין, למה יוציא לו כל החסרונות המגיעים על שניים או שלשה, ולא ינכה לו על כל פנים הניפוח המגיע לג' כורים. ותירץ, דאין הכי נמי, דמנכה לו הניפוח, אלא דנקט רבי יהודה עשרה כורים, דבכהאי גוונא מנכה לו חסרון של כור שלם.

(יב) **מתני', יוציא לו שתות ליין**. ביאר **התוס' הרא"ש**, דהיינו בין שמרים ובין בלע. והקשה, דאמאי לא חילק כמה לשמרים וכמה לבלע כמו בשמן, וכן בין קנקנים ישנים לחדשים ובין מזוקק לעכור. וברש"י ד"ה ליין כתב, דהקנקנים

אדעתא דנפשיה לא מפסיד להו, ודמי לאשה גדולה. ונשאר בצריך עיון.
(ב) **רש"י ד"ה הכא לא ברשות נחית**, כשירד זה לתוכו לא נמלך בב"ד. הקשו **הרשב"א**, ו**הריטב"א** (החדשים), הא יורד לנכסי שבוין, נמי שלא ברשות בית דין קא נחית, וקיימא לן דאין מוציאין אותו מידו. משמע, דאף שלא נמלך תחילה בבית דין לא הפסיד, והא דקאמר, "ועוד קטן הוא", היינו דאפילו תימא, דאף על גב דלא נמלך בבית דין לא הפסיד, מכל מקום קטן הוא. לכך פירשו, דברשות קא נחית, היינו, דנחת לרשות אחרים, אבל הכא שלא לרשות אחרים סבר למיחת, אלא לרשותא דנפשיה, ומאן דנחית לרשותא דנפשיה לאו אדעתא דאריסותא נחת. וכתב, דיש מפרשים, דלא גרסינן "ועוד קטן הוא", אלא גרסינן דהכא לאו ברשות נחית דקטן הוה, וחדא קאמר.

(ג) **מתני', ר' יהודה אומר אם היתה מדה מרובה**. כתב **הפני יהושע**, דלכאורה נראה, דרבי יהודה איירי בכל מיני תבואות דקחשיב במתניתין. והקשה, דהיאך יתכן ששיעור היתרון בכל מין ממיני התבואה יעלה לחשבון מכון כפי שיעור הפחת של אותו מין, דהא כי היכי דשיעור הפחת בשעורים ודוחן, הוי כפול מפחת החטים ואורז, הכי נמי יהיה שיעור היתרון מחמת מידת הגורן, בשעורים ודוחן, כפול מיתרון החטים ואורז. ועוד הקשה, דהא גבי פשתן וגבעולים כתב **רש"י בד"ה זרע פשתן**, דהטעם לפי שהגעולין מתייבשין ונופלים וחסרים כל כך, ומה שאין כן בזרע פשתן נקי, והיינו דוקא לענין הפחת, אבל לענין יתרון מחמת מדת הגורן לא שייך האי טעמא, דבפשתן בגבעולין מותירות שלשה סאין לכור, וכן באורז שאינו קלוף, ואילו באורז קלוף זרע פשתן נקי, לא יעלה היתרון אלא תשעה חצאי קבין. לכך ביאר, דהא דאמרינן "מפני שמותירות", לא הוי חשבון מכון, כפי ערך הפחת של אותו המין, אלא זימנין דחסר וזימנין דיתר, ולכך צריך להחזיר לו הפקדון כמו שהפקיד אצלו, ואין יכול לנכות שיעורי הפחת, דכיון שהם מותירות בודאי, ולא ידעינן כמה, אינו יכול לנכות, דשמא הותירו כשיעור הפחת או יותר, והוה כאומר הפקדת אצלי כך וכך ואיני יודע אם החזרתי לך כלום, אבל לחיבו ביותר ממה שהפקיד מחמת היתרון לא אמרינן, משום דהוי כאיני יודע אם נתחייבתי לך.

(ד) **רש"י ד"ה אם היתה מדה, בתוה"ד**, ובימות הגשמים כשמחזיר נופחות וכו'. ובשיטה מקובצת בשם **הראב"ד** ביאר, דטעמיה דרבי יהודה במדה מרובה, מפני שכשאדם מודד אינו מדקדק במדה כל כך, פעמים מוחק ופעמים אינו מוחק כל כך, כיון דהמלאכה מרובה. וכתב **הרשב"א**, דלדבריו צריך לומר, דההיא דתני תנא קמיה דרב נחמן, רבנן הוא. אבל בגמרא מוכח דהוי כרבי יהודה מהא דמיייתי לה בפיסקא דרבי יהודה, וכן כתב **הריטב"א** (החדשים).

(ה) **בתוה"ד**, דכולי האי לא אכלי וכו' המגיע לשניים או שלשה כורין וכו'. ביאר **המהרש"א**, דהוכרח לפרש כן, משום דאי הוי אכלי העכברים אפילו מעשרה כור, ונחסר מכל כור וכור ט' קבין, ונפחתן משלמת כל החסרונות, יקשה, דאפילו שנים ושלשה כורין נמי, ואמאי נקט "מדה מרובה", וכמו דהקשו **התוס' בד"ה מדה מרובה**. וכתב, דרש"י לא רצה לפרש כתוס', דהנפוח מעשרה כורין, משלים חסרון של כור אחד, דהא משמע ליה

מכל מקום מצי יהיב ליה שמן אחר שהוא מעורב בשמין. ותיירץ, דמיירי דאמר ליה שמן **זי**. עוד כתב, דאפילו אי מכר לו שמן סתם, יש לומר דמיירי דלית ליה אלא שמן מזוקק, ומדידיה בעי למיתב ליה, ולא מצי למזבן בשוקא.

כ [רש"י ד"ה לצורכו, להשתמש בה. ואתי שפיר נמי למאן דאמר שליחות יד צריכה חיסרון, וכמו דכתבו התוס' לקמן (מא.) ד"ה שנטלה, דהיינו חיסרון כיון שהכל גזול ונוטל לצורך עצמו].

כא גמ', הא מני רבי ישמעאל. ביאר השיטה מקובצת, דהא דלא מקשה ללא רבי ישמעאל ורבי עקיבא, מאי שנא בין יחדו ללא יחדו. דיש לומר, דכיון דיחדו לו הבעלים מקום, קפדי שלא יקחו משם כלל, ולפיכך חייב מיד. וכתב היר דוד, דמרש"י בד"ה אם, משמע, דהקושיא היא בלא רבי עקיבא ורבי ישמעאל, מהא דכתב "ובגמרא פריך מאי שנא לא יחדו מיחדו", ולא הזכיר כלום מפלוגתא דרבי ישמעאל ורבי עקיבא. [נעוד יש לבאר, דבתר דאשמעינן דינא דרבי ישמעאל, מקשינן, דאי אתי לאשמעינן דינא דרבי ישמעאל לא ליתני לא יחדו].

דף מא ע"א

א גמ', דאמר ר' יוחנן מאן דמתרגם לי חבית אליבא דחד תנא וכו'. הקשה המחנה אפרים (שומרים סימן ג'), דנוקמא כולה כרבי ישמעאל, ורישא דיינו טעמא דפטור לאחר שהחזירה, משום דיד שומר כיד הבעלים, וסיפא דיינו טעמא, דכיון שייחדו הבעלים מקום, ברשותא דבעלים קיימא, ומשום הכי אפילו במקומה חייב, וכדאיתא בבבא קמא (ק"ח:), דכל שאינו ברשותו לא מיקרי השבה. לכך כתב, דהא דקתני ד"יחדו הבעלים מקום, חייב", הוי משום חיוב שמירה.

ב גמ', שם. הקשו הנחלת ישראל והפורת יוסף, אמאי לא מוקמינן למתניתין כרבי עקיבא, ולכך בסיפא דיחדו לו מקום חייב. והא דתני ברישא דלא יחדו פטור, יש לומר דהא דמחייב רבי עקיבא אף בלא יחדו, דיינו בטלה, וכמו שכתבו התוס' בד"ה אי רבי, דשאני בעלי חיים דנקטי להו נגרי ברייתא, אבל בשאר דברים אי לא יחדו לו מקום פטור, כיון דלא קפדי כלל. ותיירץ, דרבי יוחנן לית ליה הך סברא דנגרי ברייתא, כדמוכח בבבא קמא (ק"ח:), ולכך קאמר מאן דמתרגם "לי", דלשיטתו ליכא למימר דאתי כרבי עקיבא.

ג גמ', תרגמה ר' יעקב בר אבא וכו' שנטלה על מנת לגזולה וכו'. הקשה הפני יהושע, הא עיקר האוקימתא לא הוי אלא במאי דמסיק, דרישא איירי שהחזירה למקומה, וסיפא איירי שהניחה במקום שאינה מקומה, ועל כרחך צריך לומר דמתניתין איירא בגוונא דעל ידי שנטלה לצורכו הוי גזלן, דבהכי אפליגו רבי ישמעאל ורבי עקיבא, ואם כן, מאי נפקא מינה אמאי חשיב גזלן. ותיירץ, דאפילו אי לא הוי גזלן, מכל מקום הוי שואל, וצריך להחזיר לרשות הבעלים כדמעיקרא, ואם הנפקד עבר על דעת הבעלים ונשתמש בפקדון, אנן סהדי דלא ניחא להו לבעלים עוד דליהוי שומר, וכלתה שמירתו אליבא דרבי עקיבא, ואם כן, אף אם הניחה במקום שנטלה לא הוי חורה כלל, דהא מעיקרא הוה רשות השומר, וידו כיד הבעלים, אבל עכשיו דכלתה שמירתו

בולעין שתות, דמשמע דביין ליכא אלא חיסרון של בלע. וביאר הרש"ש, דאינו מנכה בעד שמרים כלום, משום דשמרי יין אולי שווין כיון עצמו, דחזו לשאר דברים, אבל שמרי שמן לא חזו למאומה, הלכך מנכה לו.

דף מע"ב

יג תוס' ד"ה אל ישתכר, ומסתמא רב יהודה היה מוצא שיתנו לו יותר וכו'. ביאר הפלפולא חרופתא (אות ד), דאתי ליישב דלא תימא מאי קשיא משמואל, דלמא רב יהודה לא היה יכול להשתכר שתות, כיון דאין מי שיקנה ביוקרא.

יד גמ', כיון דטעון טעון. ביאר הט"ז (יורה דעה סימן צג סק"ב), דכל זמן שהוא שבע מבלוע ישן שכבר בתוכו, אינו בולע עוד. ואף על פי שאם ישתהה שם מעת לעת יבלע אפילו שהוא שבע מבלוע כבר, דהיינו על ידי שיפליט מה שבתוכו ויוכל לבלוע מחדש, מכל מקום, אין מנכה לו בשביל זה, כיון שהמדה לא תתחסר, דמה שיהא נחסר על ידי מה שיבלע הכלי מחדש, יתמלא ממנה שמפליט הבלוע כבר, ועל כרחך אין היזק לנפקד.

טו תוס' ד"ה במזופפין שנו, ואם תאמר כל שכן דבלע טפי כדאמרינן לעיל. כתב המהרש"א, דלא קשיא כלל, דהא לגבי כלי חרס שאינו חפוי כלל, במזופפין אינו בלע כל כך. והא דאמרינן דמזופפים בלע טפי, דוקא בגוונא דחפוי בקירא.

טז בא"ד, ויש לומר דהיינו חדש אבל ישן שכבר בלע אינו בולע יותר. כתב התורת חיים, דמשמע, דלהך שינויא, לא שאני לן בין יין לשמן, דביין נמי כשהכלי ישן שכבר בלע אינו בולע יותר. והקשה, מהא דמפליג במתניתין גבי שמן, דקתני אם היו קנקנים ישנים אינו יוציא לו בלע, וגבי יין לא קתני שאם היו הקנקנים ישנים, אין צריך להוציא לו שתות, משמע דסבירא ליה, דביין אפילו היו קנקנים ישנים מוציא לו שתות, והיינו משום דדרך היין להתייבש בדופני הקנקן, אבל שמן אינו מתייבש. (ועיין לעיל באות יב).

יז גמ', אמר אביו לדברי רבי יהודה מותר לערב שמרים. ביאר הריטב"א (החדשים), דשרי לערב בחבית, שמרים ששקעו בשוליו, אבל שמרים שפרשו מהחבית, לכולי עלמא אסור לחזור ולערבם, כיון שמפסידין השמן, ושוב אינו מזדקק. ולפי זה ביאר הא דאמר בסמוך, "וליא ליה אי ערבית לי זבינתיה, השתא מאי איעביד להו", דהא כיון שפרשו לית ליה רשותא לערבינהו, דאי עבר הכי ומזבן ליה, הוי מכר בטעות, ואם יאמר ללקוחות בפירוש שהוא כך, לא בעי למזבין מיניה אלא בזול. וכתב, דכן משמע מדברי רש"י בד"ה מותר, דכתב ששקעו ושקטו שמריו. אמנם מגיה לריטב"א דייק מדברי התוס' בד"ה לחודיה, דכתבו דמיירי אפילו אין השמן בעין, דהיינו דאם השמן בעין יכול לערב אפילו לאחר שפרשו השמרים ממנו.

יח גמ', מדלא ערבית לי אחולי אחלית. ביאר התוס' הרא"ש, דמיירי שכבר נתן לו בלי שמרים, אבל אם הקנה לו השמן בקנין, מודו רבנן לרבי יהודה דלא אחיל מידי. עוד כתב, דיש לומר, דאפילו הקנה לו מאה לוג בחבית, סבירא ליה לרב פפא, דמדלא פירש לו לערב, על כרחך דהקנה לו כמו שהוא מזוקק, והכי קאמר, דמדלא התנית לערב, איחולי אחלית.

יט גמ', אי בעית לערובי מי הוה שרי לך. הקשה הריטב"א (החדשים), הא

אבל מכל מקום, כיון שהוא משתמש בה, הרי הוא שולח יד בפקדון, והכא נמי שלא שאלה ולא בטלה ממלאכת הבעלים, הרי הוא שולח יד בפקדון. (יא) **בא"ד**, אבל בעלי חיים המכחישים מחמת מלאכה תחילתו שליחות יד. הקשה **בשיטה מקובצת** בשם **הרא"ש**, אטו בעל חיים מפני דמכחישים מגרע גרעי, והא אי לא חסריה היה מתחייב מדין שואל שלא מדעת. לכך ביאר, דלא חשיב הכא שואל שלא מדעת בדבר מועט, דלא קפדי אנשי בהנחת מקלו ותרמילו, שיעשה שואל בכך, ולכך לא מחייב אלא מטעם שליחות יד. והיך דוד ביאר, דדעת רש"י, בדברים שאינם מכחישים, אומר בלבו מה חסר לבעלים בזה, ואם כן, דעתו לשאלה בעלמא ושלא לשלם להם כלום, אבל בדברים המחסרים, דעתו דאם יחסר ויכחיש ישלם לבעלים, ולכן לא הוי שואל שלא מדעת אלא **שוכר** שלא מדעת.

(יב) **גמ'**, מאן דאמר לגזולה קסבר שליחות יד צריכה חסרון. הקשה הקהילות **יעקב** (סימן מ), על שיטת **הראב"ד** (פ"ג מגזילה הי"ב), דבהגביה ליטול מקצתה, ליכא למאן דאמר שיתחייב בכולה, וכל דין שליחות יד להתחייב בכולה, אינו אלא כשנוטל על מנת לגזול כולה, ופליגי אי מתחייב משעת נטילה, דעדיין אינו מחסר. הא הכא משמע, דהיכא דנתכוין לגזול כולה, לכולי עלמא חייב בלא חסרון, ופליגי כשנוטל על מנת לשלוח בה יד, דהיינו ליטול מקצת. ותיריך, דסוגיין איירא בגונא שמתכוין לגזול כולה, אלא דר' יעקב בר אבא דמוקי לה על מנת לגזולה, היינו על מנת לגזולה עכשיו כולה, כגון לשתותה, דבכהאי גוונא מתחייב מדין גזלן ואין צריך חסרון, אבל היכא דמתכוין על מנת לשלוח בה יד, דהיינו שמתכוין לגזול כולה אבל לא בהגבהה זו, אינו מתחייב מדין גזלן על כולה, ובהא פליגי.

דף מא ע"ב

(יג) **גמ'**, לא תאמר שליחות יד בשומר שכר ותיתי משומר חנם. הקשה **הריטב"א** (החדשים), דהא איצטריך שליחות יד בשומר שכר, וכדאמרין בסמוך, דנאמר "שליחות יד" בשומר חנם, ונאמר "שליחות יד" בשומר שכר, מה להלן בשבועה אף כאן בשבועה, דטוען טענת גנב לא משלם כפל אלא בשבועה. ותיריך, דהכי קאמר, דנכתוב בפירוש שבועה בשומר חנם, ולא איצטריך למכתב שליחות יד בשומר שכר, דילפינן משומר חנם. (יד) **גמ'**, **שם**. הקשה **הרש"ש**, הא שליחות יד שנאמרה בשומר חנם הוא כדי לחייבו בגניבה, ומהיכי תיתי שתהא מחייבתו אף באונסים. ותיריך, דכיון דמחייבתו בגניבה, על כרחך משום דקם ליה ברשותיה, ואם כן, באונסים נמי חייב. **והריטב"א** (החדשים) ביאר כוונת הגמרא, דתייתי מדין שואל שחייב באונסין, מפני שנשתמש בה, אף דליכא שליחות יד.

(טו) **גמ'**, משום דאיכא למפרך מה לשומר חנם. הקשה **התוס'** **הרא"ש**, אמאי לא ילפינן מגזירה שווה ד"נתינה נתינה" משומר חנם, כדאיתא **בבבא קמא** (קז:), דאמר רמי בר חמא ארבעה שומרין צריכה כפירה במקצת והודאה במקצת. ותיריך, דלאו גזירה שווה גמורה היא למילף כל מילי דפרשה, אלא לתביעת הנתינה וכפירתה, דכמו בהא כופר במקצת ומודה במקצת, כן בהא. **והנפש חיה** ביאר, דלא ילפינן גזירה שווה, אלא אי איכא נמי סברא, דבמודה במקצת איכא סברא דרבה, דאישתמוטי, מה שאין כן לענין שליחות יד דהוי

לא הוי רשות הבעלים כלל. מה שאין כן, השתא דמוקמינן למתניתין כרבי ישמעאל, דסובר דאפילו בשומר שגנב מרשותו לא כלתה שמירתו, ורשותו כרשות הבעלים, אם כן, אי סלקא דעתך דלא נטלה אלא לשם שאלה בלבד, ודאי סגי לה בהשבה כל דהו, וכמו שכתב **רש"י** **בד"ה** **תרגמה**, ולכך בעו לאוקמי בגוונא דהוי גזלן, ומשום הכי מחייב רבי ישמעאל כשהחזירה לחוץ למקומה.

(ד) **רש"י** **ד"ה** **תרגמה**, **בתוה"ד**, דאילו לשאלה בעלמא וכו' סגי לה בהשבה כל דהו. הקשה **הפני יהושע**, הא קיימא לן דכל השומרים צריכים דעת בעלים חוץ מהשבת אבידה. ותיריך, דדוקא היכא דמתחילת השמירה לקחה מדעת הבעלים, צריך להחזיר לדעתם, מה שאין כן הכא, דאיירי שלקחה מרשות עצמו, סגי נמי כשמחזירה לדעת עצמו.

(ה) **תוס'** **ד"ה** **אי רבי ישמעאל**, ואם תאמר מנא לן. ביאר **המהר"ם** **שי"ף**, דסברת המקשן, דביחדו טפי איכא לחיובי אפילו כשהחזירה למקומה, משום דשינה אותה מתחילה ממקומה שלא מדעת בעלים, מה שאין כן היכא שלא יחדו, דלא שינה ממקומה, דכל מקום היינו מקומה. וכן כתב **השיטה מקובצת**, (הובא לעיל דף מ: אות כא).

(ו) **[גמ' ור' יוחנן הניחה במקומה משמע]**. וצריך עיון מהא דנקט **רש"י** **לעיל** (מ:): **ד"ה** **לצורכה**, שהיתה במקום התורפה וקרובה להשתבר, דמשמע מדבריו שלא החזירה למקומה. ויש ליישב, דכוונת **רש"י** שהזיזה כדי למנוע שתשבר, אבל החזירה למקומה].

(ז) **גמ'**, **חד אמר שליחות יד צריכה חסרון וחד אמר וכו'**. ביאר **בחידושי הר"ן**, דמאן דאמר צריכה חסרון, סבירא ליה, דמה שחידש הכתוב לומר, דמי שגזול מקצת פקדון יהא חייב על כולה, הוי חידוש, ואין לך בו אלא חידושו בלבד, הלכך דווקא כשחסר ממש, עשה מקצתו ככולו, אַבְּל מגביה על מנת לחסר ולא חיסר, לא עשה מקצתו ככולו, ולכך אף שהמגביה על דעת לגזול כולו חייב, מגביה על דעת לגזול מקצתו אינו חייב על כולה. ומאן דאמר אינה צריכה חסרון, סבירא ליה, דלא שנא.

(ח) **גמ'**, **הא שקלינהו**. ו**ברש"י** **ד"ה** **הא**, ביאר, דהא הדר אהדרה כשנטלו הימנו ואנן קיימא לן כרבי ישמעאל, דאין צריך דעת בעלים. **והראב"ד** ביאר, דהכי קאמר, משום דהניח מקלו ותרמילו עליה לפי שעה חייב, והא לא קפדי בעלים, ואין שם היוזק שוה פרוטה. ועלה קא משני דעודן עליו, דהיינו שרגיל הוא לעשות כן כל שעה, ולהניחם עליה זמן מרובה, ובכהאי גוונא ודאי הבעלים מקפידים והויא שליחות יד.

(ט) **רש"י** **ד"ה** **זאב**, טורף נושא הטרף לחורו ארי אינו טורפה אלא דורסה במקומה ואוכלה, העיר **המהר"ץ חיות**, מהא **דבבא קמא** (טז:): פירש **רש"י** **בד"ה** **טרף** באופן אחר, דטרף שהרגה ואכלה, ודרס שלא הרגה, אלא מחיים אכלה.

(י) **רש"י** **ד"ה** **והא לא חסרה**, **בתוה"ד**, ואי קשיא וכו' חיוביה לאו משום שליחות יד דליבעי חסרון אלא משום שואל שלא מדעת. ותיריך **הרמב"ן**, דלא חשיב שואל ולא גזלן, דכיון שאינו מבטלה ממלאכת הבעלים, והיא רועה באפר והולכת במקום שדעת בעלים שתהא שם, וכיון דאין דעתו להוציאה מרשות הבעלים, לא חשיב שואל וגזלן, שהרי לא נשתמש בכולה.

הדף היומי

מסכת בבא מציעא דף מא – דף מב

יג' סיון – יד' סיון התשס"ט

חידוש (ועיין לעיל באות ז), לא ילפינן בגזירה שווה שאינה גמורה.

טז) גמ', מאן דלא פריך סבר קרנא בלא שבועה עדיפא וכו'. כתב הריטב"א (החדשים), דהוא הדין דהוה מצי לשנויי, שומר שכר משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזוין, דסבירא ליה דהוי גנב, וכדאמרין **בבבא קמא** (נו.).

אלא דעדיפא מיניה קא משני, אפילו אי סבירא ליה דלסטים מזוין הוי גזלן, ועוד כתב, דשומר חנם חמור טפי, שכן משלם תשלומי כפל בכל טענותיו. **יז) גמ', שם.** הקשה הרש"ש, אמאי הוצרך להזכיר שבועה, הא אפילו אם היה חייב כפל בלא שבועה, מכל מקום, אינו חייב אלא עד שיטען בשקר ואחר כך יבואו עדים, מה שאין כן שומר שכר דחייב בקרן אפילו אם טוען אמת, ואף אם יש עדים כדבריו.

יח) תוס' ד"ה רבא אמר, בתוה"ד, כדפרישית לעיל דכיון דשליחות יד חייב בתרוייהו גלוי מילתא בעלמא וכו'. הקשו המהר"ם והשיטה מקובצת, הא לא דמי להא דכתבו בתוס' לעיל בר"ה לומר לך, דבשלמא לעיל, בשומר חנם דכתיב "שליחות יד" בהדיא, שייך למימר דהוי גלוי, דכמו דשליחות יד דכתיב גבי שומר שכר היינו בלא חסרון, הכי נמי, האי שליחות יד דכתיב גבי שומר חנם היינו בלא חסרון. אבל הכא למאן דאמר צריכה חסרון, ולא יליף שומר שכר משומר חנם, אי לא הוי כתיב שליחות יד אלא בשומר חנם למילף דלא פטור בבעלים, לא הוי ילפינן שומר שכר, והכא לא שייך לומר גילוי מילתא בעלמא, דהשתא לא כתיב שליחות יד בשומר שכר כלל. ותיירץ המהר"ם, דהכא נמי שייך גילוי מילתא, ולא בעי תרי קראי דלא נימא דיו, דהא על כרחך יש לחלק בין שואל לשליחות יד, דאם לא כן, מאי טעמא בשואל פטור בבעלים ובשליחות יד חייב, אלא דהיינו משום דשואל הוי מדעת בעלים ולכך פטור בבעלים, אבל שליחות יד דהוי שלא מדעת בעלים, אינו פטור בבעלים, וכוון דכתב רחמנא שליחות יד בשומר חנם למילף דלא נימא דיו, ואינו פטור בבעלים, כיון דהוי שלא מדעת, הוא הדין נמי בשומר שכר דלא הוי מדעת בעלים.

יט) תוס' ד"ה חדא לדיו, בתוה"ד, יליף שפיר בגזירה שווה לפי שיש כל כך תיבות וכו'. הקשה המצפה איתן, הא קיימא לן דגזירה שווה שאינה מופנית כלל אין למדין הימנה. ותיירץ, דהכא לא הוי אלא גילוי מילתא בעלמא, דהך קריבה היינו לשבועה כמו שליחות יד דשומר שכר, ובכי האי גוונא ילפינן אף שאינה מופנית כלל, אלא שהתיבות שוין. **ובריטב"א** (החדשים) כתב, דהאי גזירה שווה מקובלת, ובהאי גוונא, לא בעינן מופנה כלל.

כ) גמ', רבא אמר לא תאמר שליחות יד וכו'. הקשה הפני יהושע, אמאי איצטריך קרא לרבא דשליחות יד אינה צריכה חסרון, הא רבא הוא דסבירא ליה **בבבא בתרא** (פח.), דשואל שלא מדעת הוי גזלן, ועל כרחך הוי מסברא, דהכא לא יליף מקרא אלא לענין שליחות יד, וכיון דמסברא אית ליה דשואל שלא מדעת הוי גזלן, כל שכן דשליחות יד אינה צריכה חסרון. וכעין זה הקשה בחידושי הגרע"א. ותיירץ הפני יהושע, דלא דמי שליחות יד לשואל שלא מדעת, דשאני שואל שנשמתמש בכולו, מה שאין כן בשליחות יד, דעל ידי שנטל מקצת מחייבינן ליה בכוליה.

כא) גמ', שם. הקשה השיטה מקובצת, סוף סוף איצטריך כדי לחייבו אפילו במתה מחמת מלאכה, מה שאין כן בשואל, ולא נימא דיו. ותיירץ, דמתה

מחמת מלאכה פשיטא דחייב, ואף בלא ילפותא, דכיון ששינוי ושליחות יד גרם, הוי ליה כמויק בידים, דהטעם דשואל פטור, משום דלאו לאוקמי בכילתא שאלה, ומה שאין כן בשומר חנם ובשומר שכר.

דף מב ע"א

א) מתני', ונעל בפניהם שלא כראוי. ברי"ף (כג: מדפי הרי"ף) גרס "אנ" נעל בפניהם. **וברש"י לעיל** (לו.) **ד"ה בפניהם,** כתב, בפני אותם הקטנים, משמע דלא גרס "או". וכתב הנמוקי יוסף (כג: מדפי הרי"ף), דפשט הלשון משמע כרש"י דקאי אקטנים. אמנם בגמ' לא משמע הכי, דהא אמרין בשלמא כולוהו וכו' אלא צרן, ואי כדפירש רש"י, לא שייך למימר כולוהו דהא ליכא אלא חד, אלא על כרחך תרי מילי נינהו, והכי קאמר, שלא מסרן לבנו ולבתו, אלא הניחן בביתו ונעל בפניהם שלא כראוי. **והרשב"א** כתב, דיש ליישב לשון הגמ' לפי גירסת רש"י, דחשיב תרתי, כיון דקתני דנעל בפניהם, אתי לרבויה, דלעולם חייב עד שינעול, ולא סגי שנעל קצת, דמסירת הקטנים לית בה ממשא.

ב) מתני', שם. הקשה הנמוקי יוסף (כג: מדפי הרי"ף), דמשמע דדוקא משום דנעל שלא כראוי, חייב, אבל אם נעל כראוי פטור, והא אמר שמואל בגמרא דכספים אין להם שמירה אלא בקרקע. ותיירץ, דהא דאמר שמואל, הוי דוקא באתרא דשכיחי גנבי, והיה מנהג כל אדם לקבור מעותיו שאינו צריך להן להוצאה, אבל באתרא דלא שכיחי גנבי, ואין דרכן של בני אדם לקבור מעותיהם, אף הנפקד אינו חייב בכך, אלא סגי במה שנעל בפניה כראוי.

ג) גמ', וצרת הכסף בידך אע"פ שצורוין יהיו בידך. ביאר בשו"ת מהרי"ט (ח"ב סימן קט"ו), דמיייתי ראייה דאין דרך שמירה בצרירה לבדה, מדכתיב "וצרת הכסף בידך", דלמדה תורה דדרך השומרים להזהר עליו אחר צרירה, ולהוסיף שמירה אחרת שיהיו במקום שעיניו תמיד עליהם, והיינו בצדו או לפניו, והואיל והדבר תלוי במה שדרך שמירה בכך, כל ששמר כדרך השומרים פטור.

ד) גמ', יהיו בידך. ביאר הנמוקי יוסף (כד: מדפי הרי"ף), דלא יניחם צורוין בידו ויפשילנו לאחוריו, משום שאינה שמירה מעולה, אלא יהיו בידיו דזהו שמירה מעולה. אמנם הרע"ב (פ"ג מ"י) **ד"ה והפשילן לאחוריו** כתב, דאף ששמירה מעולה היא, חייב, דאין להם שמירה אלא בידו, דכתיב "וצרת הכסף בידך", אף על פי שצורוים הם, יהיו בידך.

ה) גמ', לעולם ישליש אדם את מעותיו שליש בקרקע. ביאר המהרש"א (חידושי אגדות), דהיינו שיניח השליש בקרקע, דכספים אין להם שמירה אלא בקרקע. עוד ביאר, דבשליש ממה שיש לו יקנה קרקע, כיון דהוה נכסים שיש להן אחריות, דשאר נכסים אפשר שיאבדו ברגע אחד על ידי לסטים וגייסות, אבל הארץ לעולם עומדת. ושליש בפרקמטיא, כיון שיש יותר ריוח בפרקמטיא. ושליש תחת ידו, כדי שיהיה לו מזומן בכל שעה לצורך הבא לאדם פתאום.

ו) גמ', אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי וכו' ואין הברכה מצויה אלא בדבר שהעין וכו', כתב המהרש"א (חידושי אגדות), דמשמעות דורשין איכא בינייהו, דמאן דאמר אלא בדבר הסמוי, דריש "באסמיך" מלשון סימוי עין,

בלילה דחייב, דהוי פושע אפילו בפקח, ומכל מקום ביום פטור. דיש לומר דלילה ויום נמי הוו שני מינין. אבל הכא דהפשיעה והאונס הם בו, אם כן אף על פי שבא האונס, כיון דמצי אתי פשיעה בו, חייב.

(ג) גמ', כל לא ידענא פשיעותא היא. הקשה הריטב"א (החדשים), אם כן לא משכחת אבידה דשומר חנם מפטר בה. דהא אי אמר לא ידענא היכא אותבינהו, הוי פשיעה, ואי אמר אותבינהו במקום פלוני ולא ידענא מאן שקלה, הוי גניבה. ותירץ, דלא חשיב גניבה, אלא היכא דידע שנכנסו שם גנבים ולקחוה, אבל הכא אפשר שנשטמה במקום או שבני ביתו לקחוה, לא חשיב גניבה אלא אבידה.

(ד) גמ', שם. ביאר המאירי, דאם אומר לא ידעתי היכן הנחתים, כיון שהחזיק עצמו כשוכח נעשה פושע. ואם נאנסו, אף שנודע אחר כן שנאנסו במקום המשתמר, חייב לשלם, שכל שהשליך פקדונו אחר גוו עד ששכח, אין לך פשיעה גדולה מזו. אמנם כתב, דיש מי שפירש, דלא אמרינן לא ידענא פשיעותא היא, אלא כשאומר לא ידעתי אם הנחתים במקום המשתמר או לא, אבל אם אמר ידעתי שבמקום המשתמר הנחתים, ואיני זוכר המקום, לא הוי פשיעה אלא אבידה.

דף מב ע"ב

(טו) גמ', אמרה לא אמר לי וכו'. ביאר הרמב"ן, דהיתה סבורה שהן שלו, ושיהא צריך להם להוצאה, ולכך לא קברתם, ואין כאן פשיעה, דאי הוי פשיעה לגבי ברא, היתה חייבת לשלם, מדין תחזור פרה לבעלים. והוא טוען דכל שכן אי אמינא לה דדידי הוי טפי מזדהרא, דהייתי סבור שתקברם, שתבין מאליה דמסרתים לה לקברם, דאילו הייתי צריך להוציאם, לא הייתי מוציאם מרשותי, ולכך אין כאן פשיעה. וכתב הנמוקי יוסף (כד). מדפי הרי"ף, בשם הראב"ד, דדוקא נפקד נפטר בהאי טענה, אבל שומר שכר לא מיפטר, כיון דהיה לו לפרש כן.

(טז) גמ', כל שכן דאי אמינא דידי ניהו מזדהרא טפי. הקשה הריטב"א (המיוחס), היאך יכול לפטור עצמו בהאי טענה, הא על כרחך הוי מקום הראוי להניח את שלה, דהא במסקנא אמרינן דמשתבע דאותבינהו בקרטליתא ופטורה, ואי הוה מקום שאינו ראוי להניח את שלה אמאי פטורה, הא פשעה, אלא ודאי הוה מקום הראוי להניח את שלה, ואם כן, היכי אמר כל שכן דמזדהרא טפי, והא אין אדם חייב לשמור פקדון יותר ממעות שלו. ותירץ, דהאי איתתא פעמים שהיתה קוברת בקרקע, ופעמים היתה מניחה בקרטליתא, ולכך מצי אמר כל שכן דמזדהרא טפי, כיון שפעמים היתה קוברת בקרקע. עוד כתב, דאיירי כגון שהנפקד היה דרכו לטמון מעותיו תחת הקרקע, ולכך מחייבין ליה כשלא אמר דהוי פקדון, כדי שתקבור בקרקע כמו שהיה דרכו, והיינו הא דאמר כל שכן, כיון שהיתה יודעת מנהגו שהיה טומן מעותיו תחת הקרקע.

(יז) גמ', אמר אנא לבקרא מסרתיה. הקשה הרשב"א, אמאי אפטרופוס אינו משלם, נהי דלא פשע בתר דזבניה כיון דמסר לבקרא, מכל מקום הוה פושע בהא דזבין תורא דלית ליה ככי ושיני, דהוה ליה לעיוני. ותירץ, דתורא דלית ליה ככי ושני הוה מילתא דלא שכיחא, ולא הוה ליה לעיוני, אבל בקרא כיון

ומאן דאמר אלא בדבר שהעין שולט, משמע ליה "באסמיק" מלשון אוצר, דבדבר המונח באוצר ואין העין שולט בו, הברכה מצויה. עוד ביאר, דדרשינן מ"אתך" דמיותר, והיינו דבר שהוא אתך ואין אחר שולט בו, הברכה מצויה בו. ובעיון יעקב ביאר, דאיכא בינייהו, דלישנא דסמוי מן העין, משמע כסומא שלא ראה מאורות מימיו, דהיינו שלא ידע מעולם המנין והסכום, אבל לתנא דבי רבי ישמעאל, אף שידע פעם אחת המנין והסכום, מכל מקום, כל שעכשיו לא ידע ולא שלט בה העין, אפשר לברכה לבא.

(ז) גמ', אלא בדבר הסמוי מן העין. ביאר המהרש"א (חידושי אגדות), משום עין הרע. עוד ביאר, משום שלא יהיה השד שולט בו. והתורת חיים כתב, דאין לפרש משום עין הרע, דהא בסמוך לגבי ההולך למוד את גרונו נמי אמרינן הכי, דאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, ופשיטא דלא יהיב אדם רע עין בנפשיה. לכך כתב, דטעמא משום דאין דרך הברכה לבא אלא בסתר.

(ח) תוס' ד"ה אמר שמואל, בתוה"ד, ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר שכר בגניבה וסתם גניבה קרובה לאונס סברא הוא דבכל ענין וכו' אפילו באונס גמור. כתב הקצות החושן (סימן שג סק"א), דדוקא בגניבה חייב אפילו אם היתה על ידי אונס גדול או שבא עליו חולי, ומשום דכל גניבה קרובה לאונס, ואפילו הכי חייבו רחמנא. אבל אבידה על ידי אונס, כגון שבא על ידי חולי או אונס אחר, פטור, דכיון דאבידה קרובה לפשיעה, לא חייבו הכתוב על ידי אונס. וכתב, דלפי זה אפילו לרבה דסבירא ליה דעל בעידנא דעיילי אינשי דפטור, דווקא משום דבא זאב וטרפה, אבל אם נגנב, גם לרבה חייב, כיון דכל גניבה קרובה לאונס.

(ט) בא"ד, ונראה דכיון דאתי שואל מקל וחומר דשומר שכר אין לחייבו בגניבת אונס בקרן ודיו לבא מן הדין להיות כנדון וכו'. הקשה המהרש"א, אם כן מאי פריך לקמן (צה)., מלסטים מזוין, והא כיון דלא אתי שואל אלא מקל וחומר דשומר שכר, אין לחייבו בלסטים מזוין דהוי גניבת אונס בקרן, ודיו לבא מן הדין להיות כנדון, דהא שומר שכר פטור בלסטים מזוין, דהוי גניבת אונס, ואם כן, אף שואל כן, ונשאר בצריך עיון. והפני יהושע תירץ, דלסטים מזוין היינו "שבויה" דכתיב בקרא להדיא.

(י) גמ', ומודי שמואל בערב שבת בין השמשות. כתב הריטב"א (החדשים), דלא גרסינן "בין השמשות", דפשיטא דלא אטרחהו, וגם אין לו לטלטלם ולחפור בקרקע, דהא ספק שבת הוא. וכתב, דאי גרסינן בין השמשות, היינו סמוך לבין השמשות, כגון מן המנחה ולמעלה שהוא טרוד בצרכי שבת, ומשום הכי לא אטרחהו.

(יא) רש"י ד"ה צורבא מרבנן, המפקיד שהוא חרד על מצוות הבדלה וכו'. ובמאירי כתב, דיש מפרשים דאם הנפקד הוי צורבא מרבנן, אינו חייב עד שיבדיל על הכוס, ואם שהה הרבה, כיון שהיה מחזר על היין, פטור.

(יב) גמ', איכא דאמרי וכו' והוי תחילתו בפשיעה וסופו באונס וחייב. הקשה הריטב"א (החדשים), הא אסקו בבא קמא (נב:), דלא אמרינן מגו דהוי פושע לענין חרש, הוי פושע לענין פקח, דתחילתו בפשיעה וסופו באונס, ופטור. ותירץ הראב"ד, דלא דמי, דחרש ופקח שני מינין הן, ולא אמרינן דדמי פשיעתו דהאי להאי, ואף דלגבי פקח עצמו איכא פשיעותא, כגון מהלך

(ב גמ') אמר רב הונא ואפילו נאנסו. הקשה הנחלת ישראל, כיון דמתניתין מיירי שהטמינם בקרקע ונאבדו, חשיב אונס, וכמו שכתבו התוס' לעיל (מב). ד"ה אמר, ואם כן מאי אשמועינן רב הונא. ועוד, מאי פריך "והא אבדו קתני", הא כיון שהטמינם בקרקע ונאבדו, ודאי חשיב אונס. ותירץ, דהיכא דמותר להשתמש, אין צריך להטמינם בקרקע. וכתב, דעדיין צריך עיון, דהא אבדו דרישא בצרורין, דאסור להשתמש, צריך להטמינם בקרקע. וכן כתב הרמב"ם (פ"ז משאלה ופקדון ה"ח), דכיון שאסור להשתמש, צריך שיטמינם בקרקע. ואם כן הוי אונס, ומאי מקשה דאבדו קתני. לכך כתב, דעיקר כוונת התוס' לעיל, דהוי אונס, דווקא כשחפר מאה אמה בקרקע, אבל בסתם חפירה בקרקע לא הוי אונס.

(ג גמ') והא אבדו קתני. כתב התורת חיים, דלא מצי לשנויי דאידי דתנא רישא אבדו תנא נמי מציעתא אבדו, כיון דרישא משנה שאינה צריכה היא, ולא תני לה אלא אידי סיפא, דהא כיון דאסור להשתמש בהן פשיטא דאינו חייב באחריותן, כיון דהוי שומר חנם, וסיפא דוקא איצטריכא ליה, דמותרין ישתמש בהן ולפיכך אם אבדו חייב באחריותן. וכן כתבו התוס' לעיל (כט). ד"ה לפיכך.

(ד גמ') ורב נחמן אמר נאנסו לא. כתב הרא"ש (סימן כו), דהלכתא כרב נחמן בדיני. ואף דלעיל (כט): פסק הרי"ף, בדמי אבידה כרב יוסף דהוי שואל. שאני התם, דשומר אבידה הוי שומר שכר, ולכך על ידי הנאת שימוש הוי שואל, אבל הכא דהוי שומר חנם, אסקוהו חד דרגא על ידי הנאת שימוש ונעשה שומר שכר. אמנם דחה להאי חילוק, וכן דחו התוס' לעיל (כט). בד"ה והוי שואל. והביא, דהראב"ד תירץ, דהנאת שימוש דהכא גרועה מהנאת שימוש של דמי אבידה, כיון שירא לשלוח בהן יד לקנות בהן סחורה, שמא יבא המפקיד לתבוע פקדונו, אבל בדמי אבידה יודע שישהו אצלו ימים רבים, הלכך מה שיכול להשתמש חשיב הנאה.

(ה גמ') שם. כתב הרא"ש (סימן כו), בשם הרי"ף, דהני מילי היכא דעדיין לא נשתמש בהן, אבל אם נשתמש בהן הוי הלואה וקמו ברשותיה, וחייב באונסיה אפילו אם החזירם למקומם, הואיל וכבר נהנה מהן. וכן כתב הרמב"ם (פ"ז משאלה ופקדון ה"ז).

(ו גמ') מאי אריא הוציא אפילו לא הוציא. הקשה המגן האלף (סימן תנ סק"ה), דילמא דוקא במעות מותרין ניחא ליה דליקני, אבל לגבי מעילה לא ניחא ליה שיהיו ברשותו שיתחלל הקדש על ידו. ונשאר בצריך עיון.

(ז גמ') הוא הדין אף על גב דלא הוציא. הקשה הריטב"א (החדשים), דהכא משמע דלרב הונא אף על גב דלא הוציא, מעל הגזבר, ומשום דהוי שאלה אף על גב דלא נשתמש בו. אמנם לקמן (צט), אית ליה לר' הונא, דהשואל קרדום מחבירו וביקע בו קנאו, לא ביקע בו לא קנאו, ומסקינן דמיירי לענין חזרה, משמע, דאי לא ביקע בו לא הוי שאלה ולא מעל עד שיבקע. ותירץ, דשאני שאלה דהדרא בעיניה, מהלוואה דלא הדרא בעיניה. דהכא הוי מעות, ובכי האי גוונא מודה רב הונא דאף דלא נשתמש בהן מעל הגזבר, דכיון דמותר לו להשתמש, הוי הלואה והגזבר לא יכול לחזור בו.

(ח תוס') ד"ה מאי אריא, בתוה"ד, יאמר נשרפו מעותיך בעליה. הקשה הגאון צבי, היכי מיירי, אי יכול להציל ולא הציל, שומר חנם נמי חייב, ואי אין יכול

דחזא דלא אכל הוה ליה לעיוני. ועוד כתב, דהא דקאמר "אנא לבקרא מסרתיה", היינו, דכיון דאיכא בקרא, עליה רמיא לעיוני, וכיון דאפוטרופוס ידע דבקרא מעיין בה, הוה כאילו אמר ליה עיין בה אי אית ליה ככי ושיני או לא.

(יח גמ') מכדי בקרא שומר שכר דיתמי הוא. הקשו הרמב"ן והרשב"א, דמשמע דאי שומר חנם הוא, פטור. ואם כן, היכי אמרינן "לימא ליה לאפוטרופא זיל שלים", אי לאו משום דאמר "אנא לבקרא מסרתיה", והא הוה שומר חנם. ותירצו, דאי לאו דמסריה אפוטרופוס לבקרא, ולא אוקמיה ביני תורי ושדא ליה אוכלא ולא אכל, הוי פושע גמור וחייב. עוד כתב הרמב"ן, דמיירי באפוטרופוס שמינהו בית דין, והוי שומר שכר.

(יט גמ') איבעי ליה לעיוני. הקשה התוס' רבינו פרץ, אם כן חשיב פשיעה, ומדוע אמרינן שומר שכר הוי, הא אפילו אי הוי שומר חנם, חייב, דהא פשע בה כיון דאיבעי ליה לעיוני. ותירץ, דלא אמרינן דאיבעי ליה לעיוני למיחשב פשיעה, דהא לא הוה ליה לאסוקי אדעתא כל כך דלא הוה ככי ושני למיכל, ומכל מקום אמרינן דאיבעי ליה לעיוני לגבי דלא חשבינן ליה אונס, והוה כמו גניבה, ושומר שכר חייב בגניבה.

(כ גמ') משתבע איהו דלא ידע. כתב הרא"ש (סימן כד), דחשיב טענת ברי להשביעו, כיון דקרוב לו דאי הוה, דסתם ספסירא בקי במומי בהמה, וגם מעיין בהו. ודמי להא דאמרינן לעיל (כו):, דראה סלע שנפלה משניים דמצי לאשבועי כיון דנראית בעניו טענה ודאית.

(כא גמ') שם. ביאר הרשב"א, וכן כתב הנמוקי יוסף (כד: מדפי הרי"ף), דהבקרא אינו יכול לומר איני יודע אם אני חייב, דשמא הספסירא ידע במום זה, ואיני חייב ליתן כלום, והאומר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור. דהא כיון שמת השור קודם ששילם הספסירא ליתומים, כבר נתחייב הבקרא ליתומים, כיון דאיכא פסידא, והוי שומר שכר, ולכך אינו יכול לפטור עצמו בספק זה ולומר שמא ידע הספסירא, משום דהספסיר עומד במקום היתומים מאחר ששילם להם, ואין היתומין רשאי לעשות סחורה בפרה שלו, וכיון דליתומים כבר נתחייב, לא דמי אלא לאומר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע אם פרעתיך.

(כב גמ') שם. ביאר הרשב"א, דלא שקיל ספסירא בלא שבועה, דלמא הוה ידע דלית ליה ככי, ופושע בשלו. והראב"ד כתב, דצריך שבועה משום דהבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, ואף דהבקרא משלם משלו, מכל מקום חשיב דנפרע מנכסי יתומים, כיון דהבקרא עומד במקום היתומים, שהיתומים הוו כשומר שכר לספסירא, דהן חייבים לשמור, כיון שעומד לחזור לבעליו, והן יטלו את שלהן מהמוכר.

דף מג ע"א

(א גמ') בצרורין וחתומין שנו. כתב הלחם משנה (פ"ז משאלה ופקדון ה"ה), דלפי זה, הא דקתני במתניתין "מותרין" היינו צרורין, אבל אינם קשורים קשר משונה או חתומין, דצרורין וחתומין חשיב מתניתין צרורין, ולצרורין בלבד חשיב מותרין, ודוקא בהא קאמר דבעל הבית לא ישתמש, אבל מותרים לגמרי ישתמש. [אמנם ברש"י ד"ה משום, לא משמע כן].

כבית הלל. והא דאמרן לעיל (עמוד א'), דתברא או שתייה משלם ארבעה, היינו משום דבאיסורא אתא לידיה, אבל הכא במתניתין בהתירא אתא לידיה. ותירץ, דעל כרחק בית שמאי סברי אין צריכה חסרון, כדמוכח במתניתין דלקמן, דאמרי החושב לשלוח יד בפקדון חייב.

יד גמ', ובפלוגתא דהני תנאי וכו'. כתב הריטב"א (המיוחסים), דצריך לפרש, דלבית שמאי שינוי קונה, וכרבי מאיר דשבח גזילה דנגול, משום קנסא שלא יהא חוטא נשכר, ומשום הכי אם כיחשה, קנייה בשינוי ומשלם כשעת הגזילה, והיינו דקאמר בחסר. עוד כתב, דהכא רבא קאמר לה, ולא סבירא ליה כאבוי, **בבבא קמא** (צד.), דאית ליה דבית שמאי סברי דשינוי במקומו עומד. והתוס' הרא"ש כתב, דאפשר לומר דטעמייהו דבית שמאי או משום שינוי או משום קנסא. והרש"ש כתב, דטעמייהו משום דשינוי במקומו עומד.

טו' רש"י ד"ה אלא בשבח, בתוה"ד, במאי דחסרה דהיינו גזיות ובמה שהותירה כגון אם נתעברה וכו'. הקשה המהרש"א, אמאי לא פירש דחסרה איירי נמי בילדה, וכן הותירה איירי נמי בגזיות דהא בכל גווני פליגי. ותירץ הנחלת ישראל, דכוונת רש"י לפרש לישנא דמתניתין "ילקה בחסר ויתר", דבחד גוונא ילקה גם בחסר וגם ביתר, ולכך מפרש כגון שגול טלה טעונה בגזיות, והיתה ריקנית שלא נתעברה, וגזזה ונתעברה אצלו, דצריך לשלם הגזיות כעין שגול דהיינו בחסר, ועל הולדות כמו שנתעברה דהיינו ביתר.

טז' רש"י ד"ה דיקא נמי, דקתני לשון חסר ויתר ולא קתני לשון זול ויוקר. הקשה הררישה (סימן רצב סק"ח), הא העיקר חסר מן הספר, דהוה ליה למימר דיקא נמי, מדלא קתני דבית שמאי אמרי ילקה ביוקרא חולא. עוד הקשה, מאי מוסיף ב"דיקא נמי" בהא דקתני ובית הלל אומרים כשעת הוצאה. ותירץ, דמהא דקתני ילקה ביתר וחסר ובית הלל אומרים וכו', משמע, דפליגי בית הלל אבית שמאי בתרווייהו, בחסר היינו שגולה טעונה וחסרה, דהיינו שגזזה, וביתר, היינו שגולה ריקנית ונטענה אצלו וגזזה, ותריוויהו לא מיירי בעודה טעונה, והאי אוקימתא לא משכחת לה אלא בשבח גזילה ולא ביוקרא חולא. וכן כתב הנחלת ישראל (ועיין באות הקודמת).

יז' תוס' ד"ה בית שמאי, בתוה"ד, דסיפא אשמועינן דלבית שמאי אפילו דיבור בלא משיכה חייב. והריטב"א (המיוחסים) כתב להיפך, דהכא הוי רבותא, דהתם שמדבר בפיו לשלוח יד, לא בעי חסרון, אבל הכא איירי כששלח בה יד כדי לחסרה ולא אמר כלום, ואפילו הכי חייב, כיון דשליחות יד אינה צריכה חסרון, והתם הוי רבותא דבאמירה חשיב ליה כשולח יד.

יח' רש"י ד"ה ומודה ר"ע, שראו שגולה הימנו דמשלם כשעת הגזילה, כתב הריטב"א (החדשים), דמשמע מדברי רש"י כמו שכתב הר"ז הלוי, ד"יום אשמתו", אתיא לאוקמיה ברשות הגולן בשעה שמתחייב, דהיא שעת התביעה, והכא משלם כשעת הגזילה כיון שיש עדים. אבל לפי פירוש הריטב"א (שהובא באות הבאה), ד"ביום אשמתו" אתי לאוקמיה ברשות בעלים, הכי פירושו, דמודה רבי עקיבא לבית שמאי דילקה בחסר ויתר, במקום שיש עדים שגול, כיון דההיא שעתא הוי "יום אשמתו", ומיום אשמתו כבר נתחייב לנגול והוי ברשותיה דמריה, ולכך כל הגזיות והולדות

להציל, קשה נמי לרב נחמן דסבר דמשום דמותר להשתמש לא הוי אלא שומר שכר, והא כיון דאין יכול להציל שומר שכר נמי פטור, ואיכא למיחש שיאמר נשרפו מעותיך, ורב נחמן נמי סבר כר' יוחנן, דתקנו משיכה כדי שלא יאמר נשרפו חטך בעליה. ותירץ, דאם אין יכול להציל כלל, הוי אונס גמור ופטור, אלא דחיישינן דלמא יכול להציל על ידי שישכור אחרים שיצילו, ובהא דוקא שומר שכר חייב אם לא עשה כן, ולכך לרב נחמן דהוי שומר שכר אין יכול לומר נשרפו מעותיך, אבל לרב הונא דהוי שומר חנם, ושומר חנם אינו צריך לשכור אחרים, חיישינן שמא יאמר נשרפו מעותיך.

ט' גמ', תברא או שתייה משלם ארבעה. ביאר הקצות החושן (סימן לד סק"ג), דכיון דכבר גזליה ואינו ברשות הנגול, לא שייך להתחייב יותר משום גזילה, אלא בתורת מוזיק, והכא היינו טעמא, דאי איתיה בעינא, כיון דלא קנאו, הוי של נגול כל היכא דאיתיה, אבל ודאי לא חשיב שוב גולן. והנתיבות המשפט (שם סק"ד) כתב, דהחייב הוא מדין גולן, דכיון שעשה שינוי והוסיף בגניבה, חייב נמי מדין גולן, ובגונב אחר הגנב פטור, כיון שלא הוסיף בגניבה כלום. נולכאורה מדברי רש"י בד"ה דאי איתיה, מוכח כדעת הנתיבות המשפט, מהא דכתב "הואיל ואם תבעה". דמה צריך שיתבע, אלא לומר שיש שייכות בין הגולן לנגול, וחשיב כאילו שוב גולן.

י' גמ', אתבר ממילא משלם זוזא. הקשה הרמב"ן, כיון דאמרינן דכי איתא הדרא בעינה, ורחמנא חייביה לגולן באונסין, אמאי לא מחייב אונסין דהשתא, וכדאמרינן בסנהדרין (עב.), דנהי דאוקמינהו רחמנא ברשותיה לענין אונסין, לענין קנין לא אוקמוה ברשותיה, והלכך כי אייקר ברשותיה דמריה אייקר, ובתברא ממילא דמחייב עלה מדין אונסין, לחייב נמי ארבעה כשואל. ותירץ, דשאני שואל דמשעת משיכה חייב במזונותיה ולא חייב באונסיה עד שעת שבורה ומתה, וברשותא דמריה הוא דאיתיה, אבל בגזילה, כיון דמשעת משיכה מתחייב באונסיה ויוצאת מרשות בעלים דהא אינו יכול להקדיש, לא מחייבינן ליה באונסיה אלא כשעת משיכה דגזילה.

יא' גמ', ההיא שעתא דקא שתי ליה או דקא תבר לה קא גזל מיניה. כתב התורת חיים, דהיכא דמעיקרא שוויא ארבעה והשתא שוויא זוזא, אפילו תברא או שתייה משלם ארבעה כדמעיקרא, וכדאמרינן בסמוך דבחסר ליכא למאן דאמר, דהא תנן כל הגולנין משלמין כשעת הגזילה. והקשה, אמאי משלם ארבעה כדמעיקרא, הא כיון דאם איתיה הדרא למריה בעיניה, ההיא שעתא דקא תבר גזל מיניה. ותירץ, דאם כן חוטא נשכר, דהא אם אתבר ממילא, משלם ארבעה כיון דהשתא לא עביד מידי, כל שכן היכא דאיהו קא תבר דמשלם ארבעה. וכן כתב הרא"ש (בבא קמא פ"ז סימן ב).

יב' גמ', ומי איכא למ"ד והא תנן כל הגולנין וכו'. כתב השיטה מקובצת, דלא מצי לאוקי דמתניתין איירא ביתר ודאיתבר ממילא. דאם כן הוה מיקל, והוה לה למימר דאין משלמין אלא כשעת הגזילה. וכן כתב הפני יהושע.

דף מג ע"ב

יג' גמ', ביתר כולי עלמא לא פליגי. הקשה השיטה מקובצת, נימא איפכא, דפליגי ביתר, ובית שמאי סברי צריכה חסרון, ולכך ילקה ביתר דברשות בעלים אייקר, ובית הלל סברי אין צריכה חסרון, וברשותיה אייקר, ורבה

הדרך היוזמי

מסכת בבא מציעא דף מג - דף מד

טו' סיון - טז' סיון התשס"ט

דלאחר מכן, הוו של נגזל.

(יט) **תוס' ד"ה ר"ע אומר כשעת התביעה**, תימא אי קסבר שינוי קונה וכו'. ביאר **הריטב"א** (החדשים) (בעמוד א'), דרבי עקיבא סבירא ליה דשינוי קונה כבית הלל וכו' יהודה, אלא דאזיל בתר שעת העמדה בדין, וחשיב כשעת השבה לבית הלל, ולכך כל מה שגזו וילדה אצלו משעה שגזלה עד שעת תביעה הוי שלו דקנהו בשינוי, אבל מה שגזו וילדה אצלו לאחר תביעה, הוי של בעלים, וגולן לא קני להו. אמנם כתב, **דהר"ז הלוי** ביאר להיפך, דגיונות וולדות דקודם העמדה בדין משלם לבעלים, אבל גיונות וולדות דלאחר העמדה בדין, הוי של גולן, דמשעת תביעה קנייה והוי ברשותה.

(כ) **בא"ד, בסוה"ד**, ור"ע פליג אזול ויוקר וכו'. הקשה **התורת חיים**, אם כן לית ליה למתנתין דכל הגולנין משלמין כשעת הגזילה, והא **לעיל** (עמוד א') אמרינן, ומי איכא למאן דאמר וכו'. וכתב, דצריך לומר, דלרבי עקיבא שעת התביעה חשיב שעת הגזילה, כיון דמעיקרא אתיא לידיה בהיתרא.

(כא) **גמ', ואי נמי דאהדרה לדוכתי ואיתברא**. הקשה **התורת חיים**, דמה ענין זה לזה. ויש לומר, משום דתרווייהו איירי בשולח יד בפקדון, דהגונב טלה מן העדר וסלע מן הכיס, מוקמינן לה **בבא קמא** (ק"ח:), בשומר שגנב ברשותו, דהיינו שולח יד בפקדון.

(כב) **גמ', קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים**. הקשו **הריטב"א** (החדשים) **ותוס' רבינו פרץ**, הא איתא **בבבא קמא** (ק"ח:), דר' יוחנן גופיה סבירא ליה, דשלא לדעת אפילו מנין לא צריך, ותיריך, דהתם מיירי בגזול מרשות בעלים **ממש**, והחזיר לרשותם **ממש** למקום המשתמר, דלמקום שנטל החזיר. אבל הכא דהוי שומר, סבירא ליה דשומר שגנב מרשות עצמו כלתה שמירתו, ולא חשיב דהחזיר לרשות הבעלים.

(כג) **מתני', החושב לשלוח יד וכו' בית שמאי אומרים חייב**. הקשה **הרש"ש**, דלכאורה לפי רבי ישמעאל דלא בעינן דעת בעלים, וסגי במה שמחזיר למקום שגנב, כל שכן דפטור כשלא לקחה ממקומה. וכתב, דצריך לומר דאיירי דבשעה שנאנסה עדיין היה במחשבתו, ולכך לא הוי חזרה.

(כד) **רש"י ד"ה החושב**, אמר בפני עדים וכו'. **ובהגהות הב"ח** (אות א') ציין, **דרש"י בקידושין** (מב:), **ד"ה לחייב על**, כתב, דלאו דווקא אמר אלא חשב. **ובתוס' ד"ה החושב** כתב, דהך מחשבה הוי דיבור. **ובריטב"א** (החדשים) כתב כתוס', וביאר, דהא דקרי לה מחשבה, משום דלא צריך לומר כן בפני עדים, אלא אפילו בינו לבינו ושמעו עדים מעצמן מאחורי הכותל, או שהודה בדבר, סגי.

דף מד ע"א

(א) **גמ', והלא כבר נאמר אם לא שלח ידו וכו'**. הקשה **היד דוד** בשם **העין יוסף**, אמאי לא מקשינן נמי לבית שמאי, האי "אם לא שלח ידו" מאי דריש ביה. ותיריך, דודאי לבית שמאי עיקר החיוב משום שליחות יד, ומשום הכי כתבה לה תורה. אלא דהתורה עשתה דיבור כמעשה, כדכתיב "על כל דבר פשע", והוי כאילו שלח ידו ממש, דקמה ליה ברשותיה לענין אונסין.

(ב) **רש"י ד"ה החמיצה**, **בתוה"ד**, דבשביל שחיסרה החמיצה. כתב **התורת חיים**, דלפי זה משמע, דאם הטא את החבית ליטול הימנה רביעית ולא נטל

והחמיצה פטור, דלאו גירי דידיה הוא. אמנם **הרמב"ם** (בפירוש המשניות) כתב, דהטעם דהוי גירי דידיה, כיון שעל ידי מה שהטא נתקלקל השאר, דהיינו דאף בהטיית החבית חייב, אם החמיצה.

(ג) **רש"י ד"ה דניחא ליה**, **בתוה"ד**, ונעשה שואל על כל שאר החבית. כתב **הריטב"א** (החדשים), דמבואר מדברי רש"י, דברביעית שחשב לשלוח בו יד חייב כגולן מדין שליחות יד, ובשאר החבית אינו חייב מדין שליחות יד אלא כדין שואל. ולפי זה, אם יגביה את הפיקדון על דעת לשלוח יד במקצתו, או ששלח יד במקצתו אינו חייב אלא במה ששלח יד ולא בשאר הפיקדון, אף שהוא גוף אחד. והקשה, מהא דאמרינן לא נטל נטל ממש, דמשמע דכל שכן אם נטל הימנה רביעית חייב בדמי כולה, והא אין כאן שואל בשאר החבית. לכך פירש, דהוי כאילו נטל וחסר, וכיון דשלח יד במקצתה נתחייב בכולה מדין שליחות יד.

פרק הזהב

(ד) **מתני', הזהב קונה את הכסף**. ביאר **הריטב"א** (החדשים), דאינו קונה בתורת מעות ולא בתורת חליפין אלא בתורת דמים, דכל שנתן זהב בכסף, הזהב הוא הנקנה והכסף הוא הקונה והדמים, וצריך למשוך הדבר הנקנה, וכיון דהזהב הוא הפירא, לכך מושך את הזהב. עוד כתב, דאין הכוונה דקונה ממש, אלא מתחייב.

(ה) **מתני', הכסף אינו קונה את הזהב**. כתב **הפני יהושע**, דטעמא משום דטיבעא לא קני לפירי, דקיימא לן מעות אינן קונות. והקשה, דהא טעמא דמעות אינן קונות הוי מדרבנן, דקיימא לן כר' יוחנן, דגזרו שמא יאמר לו נשרפו חיטך בעליה. **ובתוס' לעיל** (מג). **ד"ה מאי אריא** כתבו, דבמעות לא יכול לומר נשרפו מעותיך בעליה, משום דכספים אין להם שמירה אלא בקרקע, ואם כן, אמאי הכסף אינו קונה את הזהב, אף דהוי טיבעא, מכל מקום לא שייך טעמא דשמא יאמר לו נשרף הזהב בעליה, כיון דזהב נמי אין לו שמירה אלא בקרקע. וכתב, דמלשון **הסמ"ע** (סימן רג סק"ז), משמע, דהיינו משום דהא דמעות אינן קונות לא פלוג רבנן.

(ו) **מתני', הנחושת קונה את הכסף**. כתב **הרא"ש** (סימן א'), דהתוספות כתבו דנחושת לגבי זהב הוי טיבעא, והוכיחו מדסלקא דעתך דאפילו לגבי כספא הוי טיבעא, ואף על גב דדחינן, מכל מקום כיון דסלקא דעתך להחשיבו טיבעא, נשאר לו החשיבות של טיבעא נגד זהב. והרא"ש כתב, דהוי פירא לגבי זהב, דנהי דכספא הוי חריפי ומבטל חשיבות הזהב ושוויה פירא, שאני כספא, דהוי חשיב וגם חריף טפי דיוצא בכל מקום, אבל נחושת דלא חשיב, לא מהני ליה חריפותיה לבטל חשיבות הזהב. והקשה **התורת חיים**, לפירוש התוס', דנחושת הוי טיבעא לגבי זהב, אם כן, ליתני הזהב קונה את הנחושת והנחושת אינו קונה את הזהב, הנחושת קונה את הכסף והכסף אינו קונה וכו'. ושמינן, דכל שכן דהזהב קונה את הכסף. **והפני יהושע** הוכיח להיפך, כשיטת התוס'.

(ז) **תוס' ד"ה הזהב**, **בתוה"ד**, אך תימא אמאי איצטריך למיתני דמעות הרעות וכו'. **והתורת חיים** כתב דיש ליישב, דלא תימא דדוקא נחושת לגבי כסף הוי

דינרי כסף, והתורה כתבה "חמשת שקלים כסף", משום דקרא נקט מילתא דפסיקא, וממילא מה שכתבה התורה, היינו כאילו כתבה ארבע חומשי דינר זהב.

יד) גמ', וחד אמר אף בפירות על דינרים מחלוקת. הקשה בחידושי הגרע"א, מנא לן דהכי הוי ולהמציא פלוגתא רחוקה, דבית הלל סברי, דאפילו לגבי כספא טבעא הוי, ובית שמאי סברי דאפילו לגבי נפשיה פירא הוי. ותירץ, דבית שמאי סברי דמעשר אינו תלוי במקח וממכר, דכל דהוי טבעא לגבי נפשיה רשאי לחלל עליו, ולא דנין האם לגבי המתחלל הוי פירי, וכיון דבית שמאי סברי, דאין מחללין כסף על זהב, מוכח דסבירא להו, דזהב לא הוי טבעא כלל, ולכן אין מחללין אף פירות על דינרים.

דף מה ע"א

א) גמ', מי איכא למ"ד לאו טבעא הוי. ביאר השיטה מקובצת בשם הראב"ד, דהלא אמרה תורה "וצרת הכסף וקם", דמחללין עליו כל דבר, ושמין בו הקדש כדכתיב "כסף כערכך" וכל שכן לגבי נפשיה דהוי טבעא. ועוד כתיב אם כסף תלוה את עמי לא תהיה לו כנושה וכו' מכלל דבלא רבית מצוה נמי איכא. והתורת חיים ביאר, דאתי מסברא, דאי אפילו לגבי נפשיה לאו טבעא, ואף על גב דליכא גביה מטבע דעדיף מיניה, על כרחך סבירא ליה דכספא לחודיה הוי פירא, משום דאוקיר ויול, ואם כן, אמאי מחללין פירות עליהן כדקתני סלעין וכו', והא אין מחללין פירות על פירות, אלא על כרחך דאיירי בדינר זהב, וסבירא ליה דאין מחללין פירות על דינרים.

ב) גמ', כיון דלענין מקח ומכר וכו' לגבי הלואה נמי פירא הוי, הקשה השיטה מקובצת, מנא לן דבית שמאי סברי דלענין מקח וממכר דהבא פירא הוי, דאי גמרי מחילול, הא אמרינן השתא דלא גמרינן מקח וממכר מחילול. ותירץ, דנהי דלהתירא לא משוינן, לענין איסורא כיון דבית שמאי סברי, לא יעשה סלעין דינרי זהב, משום דלגבי כספא הוי פירא, כיון דאיהו אוקיר ויול, הלכך לענין מקח וממכר נמי הוי פירא לגבי כספא, וכן לענין הלואה דהוי כסאה בסאה, אבל לחלל עליו פירות, מחללינן, אף דאיהו אוקיר ויול, פירי זילי ואוקירי טפי מיניה, הלכך הוי טבעא לגבייהו.

ג) רש"י ד"ה אסור ללוות, שמא יוקירו ויבואו לידי ריבית. כתב הריטב"א (החדשים), דנראה מדבריו, דמשעת הלואה איכא איסור ללוות סאה בסאה, אף דאפשר דלא אתי לידי ריבית. והקשה, דהא לעיל (מד:), מוכח בעובדא דרב, דיוזף דינרי מברתיה דר' חייא, ולא שאל לר' חייא אלא לבתר דאייקור דינרי. לכך פירש בהרמב"ן, דהכי קאמר, אסור ללוות ולפרוע סאה בסאה, אבל ההלואה עצמה שרי. והריטב"א תירץ, דהכא מיירי שהתנה בפירוש שיפרע סאה ואפילו יוקירו, אבל בסתם מותר ללוות, ואם הוקירו הפירות אסור לתת אלא כפי מה שהיה שווה בשעה שלווה, והכי מיירי בעובדא דרב לעיל, דהוי מלוה סתם. (ועיין לעיל דף מד: אות יא).

ד) גמ' לגבי דהבא מיבעיא. ביאר הריטב"א (החדשים), דהוה אמינא, דדהבא עדיף טפי מנחושת וחשיב טבעא, כיון דהוא חשיב וקל להעלותו לירושלים. ואהא משני, דאפילו הכי פריטי עדיפי, כיון דחריפי טפי, ובעי להו בירושלים. **ה) תוס' ד"ה בכל הסלע, בתוה"ד,** והוי ליה למיתניה בהדי קולי ב"ש וכו'.

פירא, משום דאיכא תרתי, א. חריף, ב. חשיב מיניה, אבל מעות הרעות קונות את היפות מיירי בכל מילי, ואפילו שניהם של כסף או של נחושת, דיפות דאינן אלא חריפי מן הרעות ולא חשיבי, והוה אמינא דלא חשיבי פירא.

ח) גמ', בילדותיה סבר דהבא דחשיב וכו'. ביאר השיטה מקובצת, דהטעם, משום דחשוב דמי למעות כנגד פירות, משום דהמעות חשיבי מן הפירות, ובזקנותיה סבר, כספא דחריף טפי הוי טבעא, ודהבא דלא חריף דדמי לפירות שאינם יוצאים בהוצאה, חשיבי פירות.

דף מד ע"ב

ט) גמ', אמר רב אשי כילדותיה מסתברא וכו', הקשה החידושי הרי"ם, היאך מכריע מלישנא דמתניתין דלא כרבי ששנה המשנה. ועוד, היאך סובר רב אשי דלא כהלכתא. ותירץ, דכוונת רב אשי, דעכשיו נמי לזקנותיה דסבר רבי דכספא דחריף הוי טבעא, מכל מקום נשאר הסברא דילדותיה, דדהבא דחשיב ראוי להיות טבעא, אלא דכסף דחריף טפי וחשיב קצת נמי עדיף, ונפקא מינה לגבי נחושת, דדהבא הוי טבעא משום חשיב.

י) גמ', אי אמרת בשלמא דכספא לגבי דהבא פירא הוי וכו'. הקשה הריטב"א (החדשים), דלילדותיה דאמר דהוי פירא, נמי קשיא, דהשתא כסף אף על גב דחריף טפי מדהבא וחשיב קצת, ואפילו הכי הוי פירא לגבי דהבא, משום דדהבא חשיב טפי. כספא לגבי נחושת, דכספא חשיב טפי וחריף קצת מיבעיא דהוי כספא טבעא. ותירץ, דאין הכי נמי, אבל כיון דלילדותו נשתנה דין הכסף מזהב לנחושת, דגבי דהבא הוי פירא, ולגבי נחושת הוי טבעא, איצטריך למימר, דאף דגבי דהבא חשיב פירא, לגבי נחושת חשיב טבעא.

יא) גמ', לסוף אייקר דינרי אתא לקמיה וכו'. הקשה הרש"ש, דאמאי לא שאל בשעה שאזיף, דהא אסור להלוות סאה בסאה. וכתב, דאין לומר, דדוקא פירות דעבידי דמוקרי וזולי, אבל מטבע דאין דרכה בכך שרי, דהא איתא לקמן (מה:), דאסור ללוות דינר בדינר. ותירץ, דהרי אם עושהו דמים מותר, והיה ידוע מחירו כהרגלו בכ"ה דינרי כסף, ודוקא דינר בדינר דהיינו שהתנה להשיב דינר כמו שהלוהו, אסור. וכעין זה תירץ הט"ז (סימן קס"ב יורה דעה סק"ג) ועיין באות הבאה.

יב) תוס' ד"ה נעשה, ורב דבעי מר' חייא וכו'. והט"ז (יורה דעה סימן קס"ב סק"ג) ביאר, דהסלקא דעתך הוה, כיון דברתיה דר' חייא לא ידעה שהיה לו דינרין, ולא גילה לה בשעת הלואה. ומכל מקום בשעת ההלואה אין איסור, כיון דלא אמר לה הלוני דינר בדינר, אלא סתם הלויני דינר, ויתכן שישלם לה בדרך היתר. ורב היה סובר דאף שהיו לו, מכל מקום כיון שלא ידעה אסור לה ליקח דינר זהב כדין סאה בסאה אם נתייקר. ועל זה השיב לו ר' חייא שישלם לה טבין ותקילין, כיון דברשותה אתייקרו, אף שלא ידעה, מכל מקום הקנו לה חכמים הדינרים שברשותה.

יג) גמ', נפקא מינה לפדיון הבן. הקשו התוס' הרא"ש והריטב"א (החדשים), כיון דכתבה התורה "חמשת שקלים כסף" ואמאי לא משערינן בכסף. ותירצו, דמסתמא כשהתורה קצבה שיעור פדיון הבן תלתה את הקיצבה במטבע החשוב, דהיינו דינרי זהב, ובימי משה היה נמכר דינר זהב בכ"ה

קמא, דלאו בגזירת שמא ישהה פליגי, אלא בדהבא פירא וכספא טיבעא.

(ט) רש"י ד"ה ואין מחללין, בתוה"ד, אי משום כסף שני אי משום דדהבא פירא וכו' דהוי איסור דאורייתא. כתב הריטב"א (החדשים), דנראה מדבריו, דללישנא קמא דפליגי בדהבא פירא וכספא טיבעא, הוי איסור דאורייתא. ובשם יש אומרים כתב, דלא מקשינן אלא ללישנא מציעא, דדריש "הכסף" כסף ראשון, דללישנא קמא לא קשה, דהוי נמי מדרבנן שגורו דדהבא מקרי פירא לענין מקח וממכר אטו פירא ממש, דלא מחללין עליהם חוץ לירושלים מדאורייתא.

(ז) רש"י ד"ה משום דדעתיה, בתוה"ד, הלכך הוה ליה כדבר שאינו מסוים וכו' ולקמן ממעטים דבר שאינו מסוים. כתב הרמב"ן, דלפי זה, לא ידעין, אמאי אין מטבע נקנה בחליפין, דהא דבר שאינו מסוים נקנה בחליפין, ורב פפא לטעמיה דמפרש האי טעמא, משום דמעיקרא סבר דמטבע נקנה בחליפין. ויש לפרש, צורתא עבידא דבטלא, והוה ליה כדבר שאין גופו ממון דומה לאותיות. ולהאי טעמא, אין נעשה חליפין ואין נקנה בחליפין, והאי טעמא הוי לבתר דהדר ביה רב פפא.

(יא) גמ', אלא אי אמרת בחליפין תרוניהו לקני אהרדי. ביאר הרמב"ן, דסלקא דעתך להוכיח מרישא דנקנה בחליפין, משום דדוקא מטבע חריף דעתיה אצורתא, ומשום הכי הכסף אינו קונה את הזהב, אבל מטבע דלא חריף לאו דעתיה אצורתא, אלא הוי כלי וקני בחליפין. והשתא אמרינן דמסתברא דכל המטבעות שווין דדעתיה אצורתא, שהרי כל מטבע שווה יותר מדמי זהב שבו.

(יב) גמ', הרי פירות הללו נתונים לך במתנה. הקשה השיטה מקובצת בשם תוס' שאנץ, דלרבי מאיר דאמר מעשר ממון גבוה, היאך יכול ליתנם במתנה. ותירץ, דמירי דיהיב ליה בטיבליהו, וסבר כמאן דאמר דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי.

ובשיטה מקובצת בשם תלמיד רבינו פרץ תירץ, דלא תני התם אלא מידי דאיכא נפקותא בדיעבד, כגון איסור והיתר, אבל הכא ליכא נפקותא בדיעבד, דלא קאמר, אלא שאין לפרוט הכל ביחד לכתחילה, אבל בדיעבד ליכא איסור, ומשום הכי לא חשיב ליה התם.

(ו) גמ', הוה אמינא וכו' אבל בסלעין על דינרין וכו' דדהבא לגבי כספא פירא הוי. כתב הריטב"א (החדשים), דיש אומרים, דלא גרסינן הכא ד"דהבא לגבי כספא פירא הוי". דהא לא סבירא לן השתא ההוא טעמא כלל, אלא הכי קאמרינן, דאי איפלגו בסלעין על סלעין, הוה אמינא דבהא אמרי בית הלל, משום דחד כספא הוא וחשיב כסף ראשון, אבל סלעין על דינרין דהוי כסף שני אימא מודו, קא משמע לן.

(ז) רש"י ד"ה הכסף כסף, כסף יתירא כתיב בפרשה. הקשה הפני יהושע, אמאי איצטריך לבית הלל קרא לרבווי, דמהיכי תיתי למעוטי, דהא לבית שמאי איצטריך קרא למעוטי. ותירץ, דכיון דתלתא קראי כתיבי, א. ונתת בכסף, ב. וצרת הכסף, ג. ונתת הכסף, וחדא לגופה, ולבית שמאי דדריש נמי יתורא דה"א ד"הכסף", דריש להו כסף לרבות כל מיני מטבעות, וה"א למעוטי כסף שני. וקרא בתריה אתי נמי למעוטי כסף שני, ולמימר דאפילו בדיעבד אינו מחולל, ובית הלל לא דרשי ה"א ד"הכסף", אלא "כסף" קמא לרבות כל דבר שיש עליו צורה, וחזר וכתב "הכסף" שלישי, דלא תימא ד"הכסף" אתא למעוטי כסף שני, אלא דאתי לרבווי. והכי נמי משמע, מדרבי אפילו כסף שלישי, דאי אתי למעוטי, הא כיון דממעטינן שני, שלישי מנא לן.

דף מה ע"ב

(ח) רש"י ד"ה אפני בפירות, דפירי נמי אתי לשהויי. מדברי רש"י משמע, דמאן דאמר דאפילו בפירות על דינרין פליגי, סבירא ליה נמי דהוי משום גזירה. אמנם הריטב"א (החדשים), כתב בפירוש ראשון, דסבירא ליה כלישנא

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרגת היוזמי" בעיון!!!

זמני השיעור בדרגת היוזמי בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י חניכי ישיבת פוניבז' מודיעין עילית ת"ז

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...

יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (הח"ח באהבת חפד"ח בפט"ז)

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©

למנויים, לתרומות, להנצחות ולכל ענין 050-4102442 Sbma@kavnaki.net

<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>